

Lähiöprojekti
Helsinki

HELSINGIN LÄHIÖPROJEKTI

PROJEKTISUUNNITELMA 2016–2017

ESIPUHE

Kaupunginhallitus perusti Lähiöprojektin vuoden 1996 alussa esikaupunkien yleisten kehityslinjojen määrittämiseksi ja alueellisten kehittämistoimien organisoimiseksi. Lähiöprojekti on kumppanuutta ja asukasollisuutta korostava kaupungin eri hallintokuntien yhteistyöprojekti, joka toimii esikaupunkivyyöhykkeellä. Projekti raportoi toiminnastaan vuosittain kaupunginhallitukselle. Tämä asiakirja on Lähiöprojektin kuudennen toimintakauden tavoitteista ja tehtävistä kertova projektisuunnitelma.

Esikaupunkien kehittäminen sisältyvät kaupunginhallituksen hyväksymään strategiaohjelmaan 2013–2016. Ohjelmassa todetaan muun muassa, että kaupunginosien keskuksia tulee vahvistaa monipuolisella täydennysrakentamisella ja kaupunkiympäristön uudistamisella sekä saavutettavuutta ja sujuvuutta tulee parantaa kaupunkirakennetta eheyttämällä.

Kauden 2016–2017 tavoitteina ovat aluekohtainen toiminta ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy. Näitä tukevia, poikkileikkaavia tavoitteita ovat positiivisen maineen vahvistaminen, asukas yhteistyö sekä elinkeinosten edellytysten vahvistaminen. Toimintakaudella keskitytään esikaupunkien fyysiseen ja toiminnalliseen kehittämiseen sekä syrjäytymistä ennaltaehkäisevään toimintaan tukemalla erityisesti lasten ja nuorten liikunta-, kulttuuri- ja matalan kynnyksen toimintaa. Kaupungin riittävän ja laadukkaan asuntorakentamisen varmistamiseksi edistetään kaupunginosien täydennys- ja lisärakentamista, joka yhdessä monipuolisen julkisen ympäristön ja palvelujen edellytysten parantamisen kanssa luo hyvät lähtökohdat asuinalueen positiiviselle kehitykselle. Uusi toimintakausi jatkuu pääosin päättyvän kauden 2012–2015 teemojen mukaisesti.

Aluekohtainen toiminta on kauden 2016–2017 tekemistä ohjaava ja kokoava toimintatapa, joka saattaa tavoitteet ja toimenpiteet alueellisesti yhteen. Tällä tavoitellaan kokonaisvaltaisen suunnittelun tuomia yhteisvaikutuksia, jotka lisäävät tekemisemme vaikuttavuutta ja edellytyksiä innovatiiviselle ja oppivalle aluesuunnittelulle. Toimintakaudella jatketaan Meri-Rastilan ja Jakomäen kehittämishankkeita. Uusia toimenpiteitä kohdistettaessa kiinnitetään huomiota erityisesti vähenevän väestön alueisiin, joissa on havaittavissa segregatiokehitystä sekä palvelutarjonnan, julkisen ympäristön ja rakennuskannan laatutason heikentymistä.

Projekti tukee kaupungin kustannustehokasta resurssien käyttöä edistämällä kaupungin strategian toteuttamista, kanavoimalla lähiöalueilta lähteviä tarpeita kaupunkitasoiseen keskusteluun, kokoamalla yhteen eri virastojen tarpeita, edesauttamalla yhteistä suunnittelua sekä pilotoimalla ja jalkauttamalla toimintamalleja virastojen normaaliin toimintaan.

Esikaupunkiemme urbaanisuuden ja hyvän kaupunkielämän vahvistaminen ovat yhteinen tavoitteemme. Tervetuloa mukaan toimintakaudelle 2016–2017!

Rikhard Manninen
Lähiöprojektin puheenjohtaja

Tero Santaoja
Projektipäällikkö

LÄHIÖPROJEKTIN TEHTÄVÄT

Visio

Helsingin esikaupungit ovat viihtyisiä ja urbaaneja kaupunginosia, joissa on monipuolinen asunto- ja työpaikkatarjonta, elinvoimainen kaupunkikulttuuri sekä asukkaiden tarpeisiin vastaava palveluverkko. Haluamme suunnittelumme, yhteistyömme ja kehittämistemme avulla edesauttaa esikaupunkien hyvän asumisen ja arjen ympäristöjen rakentamista sekä elinkeinotoiminnan toimintaedellytysten ja asukasverkostojen vahvistamista.

Ydintehtävä

Lähiöprojekti edistää kaupungin strategian toteuttamista esikaupunkialueilla yhdessä hallintokuntien kanssa. Lähiöprojektin ydintehtävänä on Helsingin esikaupunkialueen imagon vahvistaminen edistämällä asunto- ja toimitilarakentamista, korostamalla kaupunginosien vahvuuksia ja alueidentiteettiä sekä tukemalla saavutettavien palvelujen edellytyksiä osana viihtyisää kaupunkiympäristöä. Viestinnän ydinviestit ovat: Helsingin esikaupungit ovat viihtyisiä ja urbaaneja kaupunginosia, joissa on monipuolinen asunto- ja työpaikkatarjonta, elinvoimainen kaupunkikulttuuri ja asukkaiden tarpeisiin vastaava palveluverkko.

Toiminta

Lähiöprojekti työskentelee eri hallintokuntien välisessä toimintaympäristössä. Projekti koordinoi ja organisoii Helsingin esikaupunkialueiden kehittämiseen liittyviä hankkeita hallintokuntien sekä yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Aluekohtaisen toiminnan tavoitteena on pyrkiä yhtäaikaaisesti kohdentamaan julkisen ympäristön parantamista, täydennyskaavoitusta sekä syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn pyrkiviä toimenpiteitä alueellisesti. Lähiöprojekti tukee myös kaupungin Lähiörahaston tarkoituksenmukaista käyttöä.

SISÄLLYSLUETTELO

PROJEKTISUUNNITELMAN TAUSTA	5
Lähiöprojektin rooli kaupunkiorganisaatiossa.....	5
Valtion kanssa tehtävä yhteistyö.....	6
Hallintokuntien välisen yhteistyön tukeminen.....	6
Lähiöiden nykytila ja kehittämisen tarve.....	7
Nykytila ja haasteet.....	7
Lähiöiden kehittämisen tarve.....	9
Aluekohtainen kehittäminen.....	10
KAUDEN 2016–2017 TAVOITTEET	11
ALUEKOHTAINEN TOIMINTA	11
Täydennyskaavoituksen edistäminen.....	12
Julkisen ympäristön parantaminen.....	13
Rakennuskannan ominaispiirteiden tukeminen.....	15
Korjaustapaohjeet.....	15
SYRJÄYTYMISEN ENNALTAEHKÄISY	16
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen.....	16
Aluelähtöiset toimintamallit hyvään kaupunkielämään.....	18
POIKKILEIKKAAVAT TAVOITTEET	20
Lähiöprojektin viestintä.....	20
Asukastoiminnan vahvistaminen kohdealueilla.....	22
Elinkeinotoiminnan edistäminen.....	23
TOIMINNAN RESURSOINTI, SEURANTA JA	24
VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI	
Toiminnan resursointi.....	24
Toiminnan seuranta.....	24
Toiminnan vaikuttavuuden arviointi.....	25
Viestinnän vaikuttavuus ja seuranta.....	26

PROJEKTISUUNNITELMAN TAUSTA

Lähiöprojektin toimintakauden 2016–2017 projektisuunnitelmassa on kuvattu projektin kauden tavoitteet ja toimenpiteet, koottu yhteen hallintokuntien tarpeita lähiöalueiden kehittämiseksi sekä esitelty erilaisia keinovalikoimia työn toteuttamiseksi. Projektisuunnitelman tarkoituksena on toimia myös taustamateriaalina ja tiekarttana hallintokuntien lähiökehittämisen parissa työskenteleville asiantuntijoille.

Kaudella 2016–2017 Lähiöprojekti keskittyy aluekohtaiseen toimintaan säilyttäen kuitenkin joustavan reagointikyvyn erilaisiin syrjäytymisen ennaltaehkäiseviin pilotteihin sekä teemallisiin kokonaisuuksiin kuten asemanseudut. Syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn keskittyvät pilotit pyritään kohdistamaan alueille, jotka indikaattorien mukaan sitä tarvitsevat. Tärkeä kohderyhmä ovat lapset ja nuoret.

Lähiöprojektin rooli kaupunkiorganisaatiossa

Perustaessaan Lähiöprojektin vuonna 1996 kaupunginhallitus antoi tehtäväksi määrittellä lähiöiden yleisiä kehityslinjoja ja organisoida alueellisia kehittämistoimia sekä valmistella esityksiä kaupungin rahoituksen järjestämisestä ja valtion määrärahojen hakemisesta lähiöiden kehittämiseen. Projekti raportoi vuosittain toiminnastaan kaupunginhallitukselle.

Esikaupunkien kehittäminen sisältyy kaupunginhallituksen hyväksymään strategiaohjelmaan 2013–2016. Nelivuotisen toimintakauden sijaan käynnistyvän kaksivuotiskauden tavoitteena on jaksottua paremmin kaupungin strategiatyöhön. Kaupungin strategia ohjaa Lähiöprojektin toimintaa.

Lähiöprojektin tavoitteet ja tehtävät keskittyvät pääosin esikaupunkialueiden täydennyskaavoituksen ja kaupunkitilan kehittämiseen. Tämän vuoksi projekti on mahdollisimman lähellä sisällön tuotantoa, eli kaavoituksen ja toteutussuunnittelun rajapintaa. Kaupunkisuunnitteluviraston vastuu kaavoituksesta ja keskeinen rooli tulevaisuuden Helsingin rakentumisessa sekä laaja tietopohja ja yhteistyöverkosto tarjoavat parhaimmat edellytykset Lähiöprojektin tavoitteiden toteuttamiselle.

Esikaupunkien kehittäminen on pitkäjänteistä hallintokuntien ja alueen toimijoiden välistä yhteistyötä, jossa Lähiöprojektilla on tärkeä koordinaattorin, yhteensovittajan ja puolestapuhujan rooli. Projekti tukee kaupungin kustannustehokasta resurssien käyttöä edistämällä kaupungin strategian toteuttamista, kanavoimalla lähiöalueilta lähteviä tarpeita kaupunkitasoiseen keskusteluun, kokoamalla yhteen eri virastojen tarpeita, edesauttamalla yhteistä suunnittelua sekä pilotoimalla ja jalkauttamalla toimintamalleja virastojen toimintaan. Erillinen, kaupunginhallituksen alaisuuteen organisoitu hallintokuntien yhteistyöprojekti mahdollistaa koordinoitun, monipuolisen sekä vaikuttavan lähiökehittämisen Helsingissä. Lähiöprojektin toimintarahalla on mahdollista käynnistää alueellisia hallintokuntien yhteisiä kehittämissilotteja, joita ei välttämättä voitaisi tehdä hallintokuntien oman toiminnan ja resursoinnin puitteissa.

Lähiöprojekti pyrkii oman toimintansa ohessa tukemaan kaupungin Lähiörahaston tarkoituksenmukaista ja laadukasta käyttöä kommentoimalla hakemuksia sekä tukemalla virastoja hakuprosessin aikana. Helsingin kaupungin lähiörahasto on investointilähtöinen rahasto, joka toimii tärkeänä hallintokuntien lähiökehittämistä tukevana kannustimena. Lähiörahastosta rahoitetaan hankkeita, jotka nostavat Helsingin lähi-

öiden arvostusta parantamalla lähiöiden viihtyvyyttä ja toiminnallisuutta sekä ikään-tyvien kaupunkilaisten palvelumahdollisuuksia. Lähiörahaston varoja käytetään kaupungin toimesta tai yhteistyössä muiden osapuolien kanssa toteuttavien kaupunginvaltuuston tai kaupunginhallituksen erikseen päättämien investointihankkeiden rahoitukseen. Rahaston hallinnoinnista vastaa kaupunginkanslia.

Lähiöprojektin sisäistä roolia ja projektin toiminnan kohdentumista arvioitiin keväällä 2015 Innolink Oy:n toteuttamassa projektin toimintaan osallistuneille kaupungin avainhenkilöille suunnatussa haastattelututkimuksessa. Tutkimuksen perusteella Lähiöprojektin rooli esikaupunkialueiden kehittämisessä koetaan merkittäväksi, ja projektin toiminnan jatkuvuutta pidetään kaupunkiorganisaatiossa erittäin tärkeänä. Lähiöprojektin luonne erillisprojektina mahdollistaa tehtävien kohdennetun toteuttamisen ja projektin toimimisen kaupungin eri hallintokuntia yhdistävänä kontaktipintana.

Esikaupunkialueen positiivisesta kehityksestä viestimisen lisäksi hallintokuntien välisen yhteistyön lisäämistä pidettiin merkittävimpänä Lähiöprojektin toiminnan osa-alueena. Lähiöprojektin uuden toimintakauden keskeisimmäksi tavoitteeksi nousi vastausten perusteella esikaupunkialueiden kokonaisvaltainen kehittäminen. Myös viestinnällisesti projektin rooli nähdään tärkeänä. Viestinnän arvioinnissa vuonna 2013 kaupungin työntekijät olivat mielestään saaneet Lähiöprojektin kautta hyödyllistä tietoa ja verkostoja. Eri arviointien tulokset on huomioitu kaudelle asetetuissa päätavoitteissa.

Valtion kanssa tehtävä yhteistyö

Helsingin lähiöprojekti on perustamisestaan lähtien ollut kiinteässä yhteydessä valtakunnallisiin lähiökehitysohjelmiin. Lähiöprojektin asiantuntemus on erittäin tärkeä arvioitaessa valtion rahoitusinstrumenttien kautta tulevien avustusten kohdentamista Helsinkiin.

Lähiöiden kehittäminen on sisältynyt hallitusohjelmaan vuoteen 2015 asti. Helsingin kaupunki on mukana Valtion asuinalueohjelmassa 2013 - 2015 "Kaupunginosien Helsinki"-nimisellä kokonaisuudellaan. Valtion asuntorahasto on myöntänyt ohjelmakaudella avustuksia haettavaksi yhteensä 3 998 421 euroa hankekokonaisuuden mukaisiin kehittämisiin - ja investointihankkeisiin.

Hallintokuntien välisen yhteistyön tukeminen

Hallintokuntien välisen yhteistyön tukeminen on avainasemassa lähiöalueita kehitettäessä. Lähiöprojektin toiminta lähiöiden fyysisten, toiminnallisten ja sosiaalisten parantamiseksi ja negatiivisten kehityssuuntien ehkäisemiseksi perustuu hallintokuntien väliseen yhteistyöhön ja toimijoiden sitouttamiseen. Tavoitteena on tukea yhteistyömalleja, jotka edistävät esikaupunkialueiden viihtyisyyttä, yhteisöllisyyttä, toimintamahdollisuuksia sekä hyvää kaupunkielämää. Muun muassa alueellista yhteistyötä syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi pyritään kohdentamaan yhä tiiviimmin alueiden fyysisen ja toiminnallisen kehittämisen yhteyteen.

Hallintokuntien välisen yhteistyön kehittämisen yhteydessä on tärkeää edistää ja innovoida uudenlaisia tapoja toimia. Käyttäjälähtöisyyden korostaminen muun muassa kaupunki- ja palvelumuotoilun keinoin synnyttää parhaimmillaan innovatiivisia ja kus-

tannustehokkaita ratkaisuja. Lähiöprojekti mahdollistaa oman toimintarahansa ja organisatorisen asemansa kautta erityyppisiä pilotoiteja, joita ei hallintokuntien normaalin budjetin puitteissa olisi välttämättä mahdollista toteuttaa.

Koillispulssin toimintamalli

Toimijatahoina vuonna 2015 ovat Kulttuurikeskus, Nuorisosiainkeskus, alueen koulut, Kaupunginkirjasto, Suomenkielinen työväenopisto, Liikuntavirasto, Pohjois-Helsingin musiikkiopisto ja kuvataidekoulu, Helsinki Human Rights 09 ja Malmin seurakunta

1. Ideaseinät

Toimijat ideoivat seuraavan kauden toimintaa yhdessä nuorten kanssa koulujen ideaseinätempauksissa

2. Ideasta suunnitelmaksi

Nuoret äänestävät parhaista toimintaideoista ja työstävät alustavia suunnitelmia ryhmittäin

3. Suunnitelmat todeksi

Hankkeen työryhmä jatkosuunnittelee seuraavaa toimintakautta yhdessä nuorten kanssa

4. Toiminnan koonti esitteeksi

Koordinaattorin toimesta

5. Toiminnan toteutus, markkinointi ja viestintä

Kaikki toimijat mukana resurssiensa mukaan

Kuva 1. Koillispulssi-hankkeessa toteutetaan aktiivista alueellista ja hallintokuntien välistä yhteistyötä lasten ja nuorten harrastamisen tukemiseksi (Kuva: Anna Kajosaari)

Hallintokuntien näkemyksiä ja toiveita Lähiöprojektin toiminnan kehittämiseen liittyen selvitettiin syksyllä 2015 uuden kauden valmistelun yhteydessä järjestetyissä hallintokuntaseminaareissa. Kolmeen seminaariin osallistui yhteensä noin 100 hallintokuntien edustajaa kolmestatoista kaupungin virastosta. Seminaarit tarjosivat paljon hyvää keskustelua ja ideointia Lähiöprojektin toiminnasta ja niiden sisältö on huomioitu kauden 2016–2017 valmistelussa.

Lähiöiden nykytila ja kehittämisen tarve

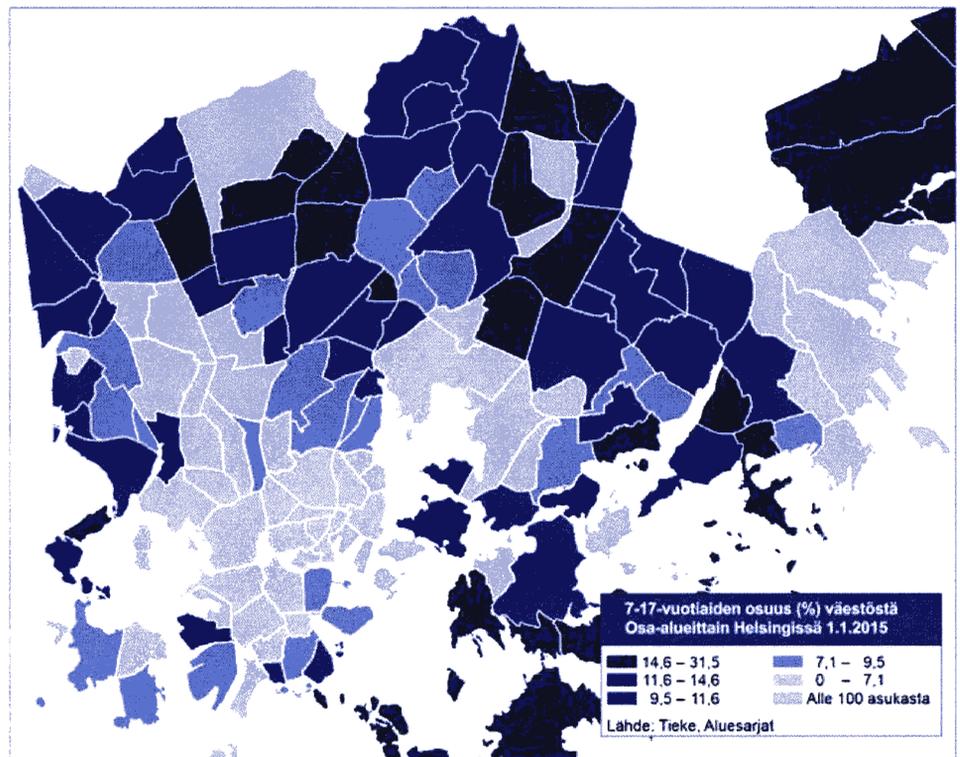
Nykytila ja haasteet

Helsingin lähiöt ovat kerrostalovaltaisia 1950–70- sekä 80-luvuilla rakennettuja alueita, joiden rakenne on ajan myötä kehittynyt "asumalähiöistä" entistä kaupunkimaisemmiksi. Helsingin lähiöt ovat toiminnallisesti monipuolisia ja sosioekonomisesti tasapainoisia alueita, joista pääosa sijaitsee hyvien liikenneyhteyksien varrella tiiviin kaupunkirakenteen sisällä. Kaupunkirakenteemme tiivistyessä lähiöt kytkeytyvät entistä tiiviimmin toisiinsa saavutettavuuden parantuessa.

Esikaupunkialueiden olemassa oleva rakennuskanta on monipuolista ja ominaispiirteiltään vaihtelevaa. Tulevaisuudessa rakennuskannan kor-

jaaminen on merkittävä haaste. Myös hissittömyys menneiden vuosikymmenten tyypillisissä kolme- ja nelikerroksissa rakennuksissa muodostaa oman ongelmansa esteettömyysvaatimusten lisääntyessä väestön ikääntymisen myötä. Tämän lisäksi uudet energiatehokkuusmääräykset asettavat reunaehdoja taloudellisten kokonaisuhtälöiden ratkaisemiseen.

Lähiöalueilla on nähtävissä eritasoista segregatiokehitystä, jonka lieveilmiöt saattavat näkyä osaltaan muun muassa alueen arjessa ja ympäristössä. Lähiöiden nykytilaan vaikuttaa myös vahvasti muun muassa yleinen työllisyystilanne. Työttömyys on Helsingissä suurta erityisesti itäisillä ja koillisilla esikaupunkialueilla, joissa työttömiä on noin 11–16 prosenttia väestöstä (2013). Nuorten 15–29 vuotiaiden työttömyys keskittyy samoille alueille.

Kuva 2. Lasten ja nuorten osuus esikaupunkialueiden väestöstä on merkittävä. (Kuva: Anna Kajosaari)

Nuorisoasiainkeskuksen ylläpitämän *Nuorten hyvinvointikertomuksen* perusteella helsinkiläinen nuori voi keskimäärin hyvin. Toisaalta talouden taantumien, työmarkkinoiden epävarmuus ja murros heijastuvat nopeasti nuorten hyvinvoinnissa. Sekä työttömyys että toimeentulotukea saavien osuus on kasvanut viime vuosien aikana nuorten osalta nopeammin kuin koko väestössä keskimäärin.

Nuorten hyvinvoinnin tarkastelussa korostuvat yhä alueelliset sekä sukupuolten ja koulutustaustojen väliset erot. Esimerkiksi nuorten miesten työttömyysaste on huomattavasti korkeampi kuin naisten, kun taas naiset kokevat ahdistuneisuutta sekä omaan asuinalueeseensa kohdistuvaa turvattomuutta miehiä useammin. Nuorten syrjäytymistä ehkäisevä työ pyrkii huomioimaan nuorten erilaiset lähtökohdat ja tarjoamaan kaikille avointa ja saavutettavaa toimintaa.

Lapsilla ja nuorilla syrjäytymistä edistäviä tekijöitä ovat erityisesti moniongelmaisuus, ongelmat tärkeissä ihmissuhteissa sekä ylisukupolvisesti periytyvät sosiaaliset ongelmat. Nuorilla aikuisilla riskitekijöinä korostuvat myös toimeentulo-ongelmat, kouluttamattomuus, ongelmat elämänhallinnassa sekä pitkäaikainen työttömyys. Toimivien tukiverkkojen puuttuessa nuoret ovat alttiita syrjäytymiselle erityisesti merkittävien elämän käännekohtien ja muutosten yhteydessä.

Lähiöiden maine ja julkisuuskuva on tärkeä osa koko asuinalueen kehitystä. Mielikuvat muokkaavat suhdetta omaan alueeseen ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Kaupunkiaktiivisuuden ja asukastoiminnan muodot ovat myös muutoksessa, joka näkyy myös lähiöissä. Kaupunginosakohtainen toiminta on vahvistunut ja oma paikallisidentiteetti nähdään yhä tärkeämpänä osana helsinkiläisyyttä ja paikallisuutta.

Lähiöiden kehittämisen tarve

Tulevaisuudessa esikaupunkialueiden laaja-alainen kehittäminen korostuu, kun pääosa uudesta rakentamistarpeesta kohdistuu olemassa olevan rakenteen täydentämiseen. Helsingin uuden yleiskaavan keskeisiä tavoitteita ovat olemassa olevan rakenteen tiivistäminen ja verkostoituvaa kaupunkirakennetta. Kaupunginosien imagoa kohottavan täydennysrakentamisen lisäksi on huolehdittava vanhan rakennuskannan ja julkisen ympäristön kehittämisestä sekä syrjäytymisen ennalta ehkäisystä. Muun muassa uusien asumisratkaisuiden lisääminen, korjausrakentaminen, julkisen ympäristön laatutason nosto, yrittäjyyden edistäminen sekä syrjäytymisen ennaltaehkäisy edellyttävät määrätietoisia toimenpiteitä. Maahanmuuttajien määrän merkittävä kasvu tulevaisuudessa tulee myös ottaa suunnittelussa ja asukas-yhteistyössä huomioon.

Esikaupunkialueiden asukkaiden näkemyksiä asuinalueiden nykytilasta, tulevaisuudesta ja kehitystarpeista selvitettiin projektisuunnitelman valmistelun yhteydessä kesällä 2015 toteutetun asukaskyselytutkimuksen kautta. Kyselyn kohderyhmänä toimi tutkimuksen toteuttaneen Innolink Research Oy:n asukaspaneeli, josta kyselyyn vastasi 1000 Helsingin esikaupunkialueiden asukasta. Asukaskysely tavoitti tasapuolisesti myös niiden esikaupunkialueen asukkaiden näkemyksiä, jotka eivät aktiivisesti osallistu asukas- tai asukas-yhdistystoimintaan eivätkä tunne asukasvaikuttamisen- ja palautteen kanavia. Asukaskyselystä erillisenä otantana kysely ulotettiin kattamaan myös Helsingin esikaupunkialueiden asukas-yhdistyksiä.

Sekä asukas- että asukas-yhdistyskyselyn perusteella tarve lähiöiden kehittämiselle on selkeä. Molemmissa kyselyissä enemmistö vastaajista koki Helsingin kaupungin panostavan nykyisessä toiminnassaan liian vähän lähiöiden kehittämiseen. Asukaskyselyn vastauksissa korostui tarve matalan kynnyksen osallistumismahdollisuuksien kehittämiselle, asukkaiden vaikutusmahdollisuuksista ja esikaupunkien kehityksestä tiedottamiselle sekä asuinalueelta nousevien kehitystarpeiden huomioimiselle kaupungin toiminnassa.

Asukaskyselyn perusteella erityisesti asuinalueiden yleisen viihtyisyyden edistäminen, viheralueiden kehittäminen, julkisten palveluiden kehittäminen ja monipuolistaminen sekä julkisen ympäristön parantaminen ovat asukkaille merkittäviä lähiökehittämisen osa-alueita, joille esikaupungeissa on tarvetta. Vastaajat unelmoivat lähiöistä, jotka ovat sekä turvallisia että rauhallisia, viihtyisiä, palvelutarjonnaltaan monipuolisia sekä hyvien liikenneyhteyksien saavutettavissa. Oman asuinalueen kehittäminen koettiin yleisesti positiivisena asiana, ja moni vastaaja koki olevansa halukas osallistumaan henkilökohtaisesti asuinalueensa kehittämiseen. Perinteinen asukasyhdistystoiminta kiinnosti harvempia vastaajia. Tapahtumiin osallistuminen sekä verkossa tapahtuva asukastoiminta koettiin helposti lähestyttävänä ja monia vastaajia kiinnostavina asukasosallisuuden muotoina.

Lähiöiden julkisuuskuvan ja myönteisen maineen vahvistaminen sekä asukkaiden ja kaupungin keskinäisen yhteistyön lisääminen viestinnän keinoin on tärkeä osa lähiökehitystä. Etenkin asukastoimintaa tukemalla rakennetaan myönteistä mielikuvaa. Lähiöprojekti tukee kaupunginosista lähtevää omaehtoista, urbaania ja aktiivista toimintaa sekä pyrkii tuomaan kehittyviä kaupunginosiamme paremmin esille, etenkin muille kaupunkilaisille.

Aluekohtainen kehittäminen

Lähiöprojekti keskittyy kaudella 2016–2017 aluekohtaiseen toimintaan. Alueellisesti kohdistettu kehittäminen lisää toiminnan vaikuttavuutta ja edellytyksiä innovatiiviselle ja oppivalle aluesuunnittelulle. Toiminta-alueena voi olla kaupunginosa tai muu toiminnallinen kokonaisuus. Aluerajaus mahdollistaa tarkastelun ja kehittämisen esimerkiksi reittien, verkostojen ja alueen palvelurakenteen osalta sekä yksittäisiä suunnitteluhankkeita laajemman yhteistyön kaupungin hallintokuntien ja yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyötahojen välillä. Yhteisen suunnittelun tavoitteena on lisätä alueen positiivista näkyvyyttä ja viestiä alueella tapahtuvasta muutoksesta. Alueelle suuntautuva monipuolinen kehittäminen tukee kaupungin kasvuviestintää.

Alueelliset kohdennukset ovat lähtökohdiltaan ja tarpeiltaan paikallisia, kuten myös työn tavoitteet, teemat sekä toteutettavat hankkeet ja toimenpiteet. Keskeistä on tukea alueiden kehitystä niiden omista lähtökohdista sekä löytää paikallisten toimijoiden kanssa alueiden positiivista kehitystä tukevat toimenpiteet. Hyvin toteutettu osallistava ja vuorovaikutteinen suunnittelu edistää asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia ja kannustaa kiinnostumaan oman asuinalueen kehityksestä.

Uudella kaudella Lähiöprojekti jatkaa Meri-Rastilan ja Jakomäen alueellisia kehittämistoimia. Toiminnan tavoitteet, toimenpiteet ja vaikuttavuus määrittyvät alueen ominaispiirteiden, kuten sosioekonomisten indikaattorien, ympäristön laatutason, täydennyskaavoitusmahdollisuuksien, asukastoiminnan aktiivisuuden sekä kaupungin strategian mukaan. Tärkeässä osassa on hallintokuntien tarpeiden ja toiminnan yhteensovittaminen toimenpiteitä valittaessa.

KAUDEN 2016–2017 TAVOITTEET

Toimintakauden päätavoitteena ovat 1) *aluekohtainen toiminta* sekä 2) *syрjäytymisen ennaltaehkäisy*. Aluekohtaisessa toiminnassa ovat mukana fyysisen kehittämisen lisäksi arjen toiminnalliset ja sosiaaliset näkökulmat, hyvänä esimerkkinä Myllypurossa ja Jakomäessä toteutetut kehittämishankkeet. Poikkileikkaavina, koko Lähiöprojektin toimintaan keskittyvinä tavoitteina ovat maineen parantaminen, asukasyhteistyö sekä elinkeinotoiminnan edistäminen.

ALUEKOHTAINEN TOIMINTA

Aluekohtaisen toiminnan tavoitteena on kaupunginosan kehittäminen fyysistä, toiminnallista ja sosiaalista ympäristöä parantamalla. Tällä tavoitellaan kokonaisvaltaisen suunnittelun tuomia yhteisvaikutuksia ja sitoutunutta toimintaa. Lähiöprojektin roolina on koordinoida hallintokuntien välistä toimintaa, sovittaa alueelle kohdistuvia tarpeita ja hankkeita yhteen sekä tukea toteuttamista muun muassa oman toimintarahansa puitteissa. Prosessi vaatii onnistuakseen laajaa yhteistyötä hallintokuntien kesken, koordinoitua toimintaa alueella sekä samanaikaista priorisointia eri hallintokuntien toiminnassa.

Hyvänä esimerkkinä vaikuttavasta aluekehittämisestä on Myllypuro. 2000-luvun alussa käynnistynyt Myllypuron uudistuminen on elävöittänyt aluetta uudistetulla aluekeskuksella, asuntorakentamisella sekä julkista tilaa ja alueen vapaa-ajan mahdollisuuksia parantavilla hankkeilla. Vuonna 2014 Lähiöprojektin ja kaupunkisuunnitteluviraston yhteistyönä käynnistyneessä Meri-Rastilan kehittämisessä pilotoidaan samankaltaista lähestymistapaa.

Esimerkkikatsaus Meri-Rastila

Syksyllä 2014 käynnistetty Meri-Rastilan kaupunkiuudistus on edennyt suunnitteluvaiheeseen. Työ etenee Meri-Rastilan kehitysmahdollisuuksia kartoittavana selvitystyönä sekä alueen täydennysrakentamista mahdollistavan asemakaavan muutoksen laadintana. Samanlaisesti alueella ovat käynnissä julkisten kaupunkitilojen sekä palvelutilojen kehittämishankkeet. Suunnittelutyön tavoitteena on alueen fyysisen ja sosiaalisen ympäristön monipuolinen kehittäminen, ja Myllypuron kaupunkiuudistuksen esimerkin mukaisen positiivisen nosteen tuominen alueelle.

Meri-Rastilan kaupunkiuudistuksen suunnittelussa on hyödynnetty laajasti alueen asukkaiden paikallistuntemusta ja kokemuksia alueen tilojen ja reittien käytöstä. Suunnittelualueen julkisia tiloja on arvioitu esimerkiksi niiden koetun turvallisuuden sekä käyttöasteen mukaisesti. Asukkaita lähelle tuotujen osallistumismahdollisuuksien lisäksi suunnittelun etenemisestä on tiedotettu säännöllisesti asukkaille. Suunnitteluun on pyritty osallistamaan laajasti eri asukasryhmiä, jotta alueen erilaiset käyttötarpeet saadaan selvitettyä. Erityisesti nuorten kehitystoiveita on pyritty kartoittamaan nuorisoasiainkeskuksen kanssa yhteistyössä järjestetyissä suunnittelutyöpajoissa. Suunnittelutyö on tuonut yhteen monialaisesti eri hallintokuntia ja kokemukset toimintatavan käyttöönotosta ovat olleet erittäin positiivisia.

Lähiöprojektin toimesta tehty kaupunkitilojen ideasuunnitelma valmistui kesän 2015 lopulla ja asemakaavan muutoksen luonnos asetetaan nähtäville joulukuussa 2015. Vuoden 2016 aikana tarkennetaan julkisten ulkotilojen suunnitelmia kohti toteutusvaihetta ja asemakaava-hanke etenee ehdotusvaiheeseen. Myös palvelutilasuunnitelma etenee asemakaavahankkeen kanssa rinnakkain.

Kuva 3. Meri-Rastilan Pohjavedenpuiston havainnekuva. (Kuva: Meri-Rastilan kaupunkitilojen ideasuunnitelma 2015, Masu Planning Oy)

Täydennyskaavoituksen edistäminen

Tärkeänä osana lähiöiden vetovoiman vahvistamista on täydennyskaavoituksen edistäminen ja asumisen edellytysten parantaminen. Täydennysrakentamisen mahdollisuuksia luodaan olemassa olevaa rakennetta tiivistämällä, tehostamalla vanhojen alueiden rakentamisoikeuksia sekä mahdollistamalla tonttien tai rakennusten käyttötarkoituksen muutoksia. Jo nykyisellään 30 prosenttia uudesta asuntorakentamisen kerrosalasta tulee kohdistua olemassa olevaan rakenteeseen. Tulevaisuudessa esikaupunkialueiden tiivistäminen on yksi uuden yleiskaavan tärkeimpiä painopisteitä.

Osana täydennyskaavoitusta on tärkeää edistää alueen tarpeista lähteviä täydennys- ja lisärakentamisen toimintamalleja. Esimerkiksi erilaiset täydennysrakentamisen kannustimet, taloyhtiöiden aktiivinen tukeminen ja informointi, pysäköintitarkaisuiden kehittäminen, palvelutilojen kehittäminen, hallintokuntien välinen yhteistyö sekä julkisen ympäristön suunnittelun edistäminen osana täydennysshankkeita on tärkeää.

Tulevalla kaudella tiivistetään yhteistyötä kaupunkisuunnitteluviraston kanssa. Tavoitteena on sovittaa entistä paremmin yhteen täydennyskaavoitusta, Lähiöprojektin toimintaa ja hallintokuntien välistä yhteistyötä, etenkin julkisten ulkotilojen parantamista ja elävöittämistä sekä asukkaiden kanssa yhdessä tehtyä toimintaa.

TOIMENPITEET

Osallistutaan kaupunkisuunnitteluviraston lähiöiden täydennysrakentamiseen tähtäävään kaavoitukseen

Yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston ja hallintokuntien kanssa pyritään ohjelmoimaan alueellisia kehittämistoimenpiteitä samaan aikaan samaan paikkaan.

Jatketaan nykyisiä alueellisia kehittämistoimia

Jatketaan nykyisiä Meri-Rastilan ja Jakomäen alueellisia kehittämishankkeita yhteistyössä hallintokuntien kanssa.

Edistetään julkisten tilojen ja - palveluiden kehittämistä sekä asukastoiminnan edistämistä täydennyskaavoitushankkeiden yhteydessä

Sovitetaan entistä paremmin yhteen julkisen ympäristön parantamishankkeita ja täydennyskaavoitusta. Erityisesti eri ikäryhmien ja kulttuuritaustaisten asukkaiden huomioon ottaminen on tärkeää.

Julkisen ympäristön parantaminen

Julkisen ympäristön parantamistoimenpiteet yhdistettynä täydennysrakentamisen ja asukastoiminnan edistämiseen kytkeytyvät keskeisesti alueellisesti kohdistetun toiminnan vaikuttavuuteen. Parantamalla asukkaiden arkiympäristöä edistetään parhaimmillaan täydennysrakentamisen toteuttamisedellytyksiä. Tulevalla kaudella Lähiöprojekti keskittyy erityisesti tärkeimpien julkisten tilojen suunnitteluun, pääpainona asemanseudut, pääraitit, puistot, aukiot sekä alikulut. Yhteistyötä tiivistetään kaupunginkanslian turvallisuus- ja valmiusyksikön sekä rakennusviraston kanssa. Projekti pyrkii kiinnittämään huomiota siihen, että hallintokunnat resursoisivat parhaansa mukaan toimintaansa esikaupunkien ympäristön, asemien ja ostareiden ylläpitoon, kehittämiseen sekä turvallisuuden parantamiseen.

Esikaupunkialueiden puistokokonaisuuksien monipuolistaminen muun muassa esteettömyyden ja sukupolvien kohtaamisen näkökulmasta on tärkeä osa alueen toimintamahdollisuuksia edistettäessä. Laadukkaat puistotilat ovat keskeinen osa veto-voimasta esikaupunkiasumista. Kaupunkipuistojen kehittämisen tavoitteena on luoda esikaupunkialueille kaupunginosan kokoavia, toiminnallisesti monipuolisia ja tyylikkäitä puistoja, jotka parantavat alueen imagoa. Kehittämisen myötä edistetään myös täydennysrakentamisen toteuttamisedellytyksiä sekä parannetaan Lähiörahaston tavoitteiden edistämistä ja virastojen välistä yhteistyötä. Kaupunginosapuistojen kehittämisessä yhteistyö eri hallintokuntien välillä on tärkeää, sillä yhdessä tehty suunnittelu, toteutus ja ylläpito säästävät resursseja sekä synnyttävät toimivampia ratkaisuja.

Toimintakaudella 2016–2017 jatketaan asemanseutujen kehittämistä. Keskeisinä yhteistyökumppaneina ovat rakennusvirasto, kaupungin liikennelaitos sekä pääradan asemien osalta Liikennevirasto. Asemien kehittämisessä tehdään kiinteää yhteistyötä myös alueen asukkaiden kanssa. Tärkeässä roolissa on käyttäjälähtöisten ratkaisuiden synnyttäminen, hyvänä esimerkkinä erilaiset ympäristö- ja yhteisötaiteen keinoin toteutetut ratkaisut sekä pyöräpysäköinnin parantaminen.

TOIMENPITEET

Jatketaan kehäradan asemanseutujen kehittämistä (Pohjois-Haaga, Kannelmäki, Malminkartano)

Edistetään asemien ominaispiirteet huomioon ottaen ympäristön viihtyisyyttä ja toiminnallisuutta. Lähiöprojekti tekee tiivistä yhteistyötä asukas-toimijoiden kanssa sekä järjestää tapaamisia kaupungin eri hallintokuntien kanssa.

Lähiöprojekti sovittaa yhteen ja pyrkii organisoimaan julkisen tilan parantamiseen tähtääviä yhteisö- ja taidehankkeita yhteistyössä alueen asukkaiden kanssa. Työssä pyritään edistämään käyttäjälähtöisyyttä muun muassa kaupunkimuotoilun keinoin.

Jatketaan pääradan asemien parantamista yhteistyössä Liikenneviraston kanssa

Jatketaan Pukinmäen asemakeskuksen suunnittelua yhdessä Liikenneviraston kanssa. Yhteistyön tavoitteena on myös pilotoida toimintamallia hyödynnettäväksi muille pääradan asemille.

Laaditaan julkisen ympäristön parantamiseen tähtääviä suunnitelmia keskeisille ostari- ja asema-alueille, pääraiteille sekä edistetään alikulkujen parantamista

Lähiöprojekti organisoii ja laatii vuosittain kaupunkipuistojen ideasuunnitelmia sekä julkisen tilan tarkasteluja keskeisille, kehittämistä tarvitseville alueille. Suunnittelukohteet määritellään yhdessä muiden hallintokuntien kanssa. Tavoitteena on edistää hallintokuntien välistä yhteistyötä ja suunnitteluprosessien joustavuutta muun muassa asukasvuorovaikutuksen osalta.

Jatketaan turvallisen arkiympäristön kehittämistä

Kohdistetaan parantamistoimenpiteitä erityisesti alueille, jotka ovat kaupunginosan viihtyisyyden ja turvallisuuden kannalta keskeisiä. Tärkeässä roolissa ovat etenkin lapset ja nuoret. Yhteistyötä tiivistetään kaupunginkanslian turvallisuus- ja valmisyksikön kanssa.

Osana kokonaisuutta jatketaan turvallisen koulupolun konseptin kehittämistä ja pilotointia. Yhdistyvien koulujen ympäristön kokonaisvaltainen kehittäminen on fyysisesti, toiminnallisesti ja sosiaalisestikin tärkeää. Vuorovaikutteisen, monihallintokuntaisen suunnitteluprosessin myötä edistetään alueen toimijoiden yhteistä verkostoitumista ja kustannustehokasta resurssien käyttöä. Suunnittelulla luodaan turvallisempaa kouluympäristöä, joka tukee myös kaupunginosan vetovoiman vahvistamista.

Tuetaan Lähiörahaston käyttöä

Lähiöprojekti jatkaa Lähiörahaston käytön tukemista hallintokuntien ja kaupunginkanslian suuntaan. Projekti tukee hankkeiden valmistelua, hallintokuntien välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa sekä pyrkii varmistamaan hankkeiden etenemisen.

Rakennuskannan ominaispiirteiden tukeminen

Korjaustapaohjeet

Lähiöarkkitehdit antavat korjausneuvontaa taloyhtiöille ja laativat korjaustapaohjeita. Korjaustapaohjeet sisältävät laajan inventoinnin sekä yksityiskohtaiset ohjeet rakennusten ja pihojen suositelluista korjaustavoista. Aikaisempien korjaustapaohjeiden kohdealueet ovat pääasiassa olleet yleiskaavassa 2002 kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäviksi alueiksi osoitettuja, joten korjaustapaohjeilla on merkitystä arvokkaan kaupunkikuvan säilyttämisen kannalta. Laadukkaasti korjattu asuinympäristö on tärkeä myös alueen imagolle, mikä oli pääasiallinen syy muun muassa 1980-luvulla rakennetun Malminkartanon valikoitumiseen korjaustapaohjeiden kohdealueeksi.

Kaikki korjaustapaohjeet on asukastilaisuuksissa jaettu maksutta osallistujille. Ohjeet on otettu positiivisesti vastaan. Saadun palautteen mukaan korjaustapaohjeet ovat rohkaisseet korkeatasoisen ja rakennusten ominaisluonteen säilyttävän korjaustavan valitsemiseen sekä lisänneet asukkaiden sitoutumista alueisiinsa ja niiden arvoihin. Ohjeita on jaettu asukastilaisuuksissa alueen koosta riippuen 100 - 300 kappaletta, yhteydenottoja asukkailta on samoin tullut vaihtelevasti rakennuskannan iästä ja korjausasteesta riippuen.

Korjaustapaohjeiden laatimisessa tehdään laajaa yhteistyötä eri hallintokuntien kanssa muun muassa täydennyskaavoituksen yhteydessä. Yhteistyöstä on hyvänä mallina Konalan länsireunan ohjeiden ja täydennysrakentamisen mahdollistavan asemakaavan laatiminen samaan aikaan. Yhteiset asukastilaisuudet tavoittavat hyvin alueen asukkaita ja vaikuttajia. Neuvonta sekä lisäinformaatio saadaan hyvin perille tilaisuuksien yhteydessä järjestetyissä keskusteluryhmissä, joissa asukkailla on mahdollisuus kysyä kaupungin edustajilta sekä kaavoitukseen että korjaamiseen liittyvistä kysymyksistä.

TOIMENPITEET

Jatketaan korjaustapaohjeiden laatimista

Vuonna 2016 tullaan laatimaan korjaustapaohjeet Kannelmäkeen, joka kuuluu yleiskaavassa 2002 kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäväksi luokiteltuihin alueisiin. Kannelmäen korjaustapaohjeiden laadinnan yhteydessä tullaan tekemään tiivistä yhteistyötä asemakaavoittajan kanssa alueen täydennysrakentamiseen liittyen. Työn tekee Lähiöprojektin lähiöarkkitehti.

Korjausrakentamiseen liittyvät selvitykset, toimintamallit ja aktiivinen keskustelu ovat kauden painopisteitä. Tulevalla kaudella tehdään yhteistyötä myös kaupungin hissiprojektin kanssa.

Valmistuneet korjaustapaohjeet pyritään linkittämään kaupungin nykyiseen paikkatietojärjestelmään.

Tuetaan kestävien energiaratkaisuiden käyttöä

Osallistutaan energiatehokkuuden parantamiseen ja energiasaneeraukseen tähtäävän kokonaisvaltaisen alueellisen toimintamallin pilotointiin lähiöalueilla. Energiasäästöratkaisuun voi kuulua esimerkiksi kaukolämmön älykästä ohjausta, rakennusten energiatehokkuuden parantamista, energian paikallista tuotantoa ja energiatehokasta liikkumista tukevia ratkaisuja kuten sähköautojen latauspisteitä.

SYRJÄYTYMISEN ENNALTAEHKÄISY

Kaupunginosien fyysisen kehittämisen ohella on tärkeää luoda puitteita hyvälle kaupunkielämälle. Julkisen ympäristön parantamiseen ja elävöittämiseen tähtäävissä hankkeissa käyttäjälähtöisyys ja kiinteä asukasysteistyö lisäävät parhaimmillaan asukkaiden aktiivisuutta ja vahvistavat alueidentiteettiä. Asuinalueen koettu viihtyvyys ja turvallisuus vaikuttavat suoraan asuinalueen asukkaiden jokapäiväisiin kokemuksiin omasta elinympäristöstään. Miellyttävä, turvallisen koettu ja sosiaalisesti kestävä kaupunginosa kannustaa viettämään aikaa ja viihtymään omalla asuinalueella, ja tarjoaa toimintamahdollisuuksia myös alueen ulkopuolelta saapuville. Syrjäytymisen ennaltaehkäisy osana aluekohtaista kehittämistä lisää toiminnan vaikuttavuutta.

Lähiöprojekti jatkaa toimintaansa syrjäytymisen ennaltaehkäisyn tukemiseksi. Syrjäytymisellä tarkoitetaan yhteiskunnallisten järjestelmien, kuten koulutuksen ja työmarkkinoiden ulkopuolelle jäämistä sekä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksien ja -halukkuuden vähenemistä. Myös elämänhallintaan liittyvät ja terveydelliset ongelmat sekä sosiaalisten suhteiden vähyys altistavat syrjäytymiskehitykselle. Syrjäytyminen on negatiivisten tekijöiden yhteisvaikutuksesta etenevä prosessi, jonka syntyä pyritään estämään varhaisella ennaltaehkäisevällä toiminnalla, jotta korjaavia toimenpiteitä ei tarvittaisi.

Syrjäytymistä ennaltaehkäisevä työ tuo yhteen laaja-alaisesti eri alojen toimijoita. Toiminta pyrkii tunnistamaan syrjäytymisen riskitekijöitä aikaisessa vaiheessa ja kohdistuu yksilön ja perheiden tukemisen ohella syrjäytymistä edistävien rakenteiden purkamiseen sekä osallistavan toiminnan tukemiseen. Lähiöprojektin tavoitteena on tukea alueellista osallistumista ja vuorovaikutusta sekä harrastus- ja toimintamahdollisuuksia edistävää toimintaa Helsingin esikaupunkialueilla.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen

Lasten ja nuorten huono-osaisuuden ehkäiseminen perustuu varhaiseen puuttumisen malleihin, joita Lähiöprojekti toteuttaa yhteistyössä kirjasto-, kulttuuri-, liikunta-, nuoris-, opetus-, sosiaali- ja terveystoimen, varhaiskasvatuksen, työväenopiston sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Keskeisenä toimenpiteenä ovat erilaiset teema- ja aluekohtaiset pilotit. Kokeiluilla on mahdollista löytää muun muassa toimivia ja kustannusneutraaleja uusia toimintamalleja hallintokuntien toimintaan.

Ensimmäisten ikävuosien aikana lapsi saa kokemuksia, joiden myötä hänelle kehittyy vahva itsetunto ja taitoja elämänhallintaan. Tärkeätä on kehittää alueella sellaista matalan kynnyksen toimintaa ja tiloja, joihin pienituloiset lapsiperheet voivat osallistua omassa arkiympäristössään. Esimerkiksi leikkipuistot toimivat hyvin perheiden ja koululaisten omatoimisen tekemisen paikkoina, joissa on mahdollisuus osallistua myös ohjattuun toimintaan ja tapahtumien järjestämiseen.

Toimivien tukiverkkojen puuttuessa nuoret ovat alttiita syrjäytymiselle toimivien tukiverkkojen puuttuessa, erityisesti merkittävien elämän käännekohtien ja muutosten yhteydessä. Nuorten syrjäytymistä ehkäisevä työ pyrkii huomioimaan nuorten erilaiset lähtökohdat ja tarjoamaan kaikille avointa ja saavutettavaa toimintaa. Harrastamiseen aktivoiminen, omaehtoisen tekemisen ja vapaa-ajan vieton mahdollisuuksien lisääminen omassa lähiympäristössä ovat tärkeitä erityisesti sosioekonomisesti heikoilla alueilla. Nuorille ja koululaisille on tärkeitä saada kokemuksia työelämästä ja omalla alueella tarjoutuvat työt ovat mielekkäitä niin heille itselle kuin myös alueen yhteisöllisyyden vahvistamisen näkökulmasta.

Alle 18-vuotiaista helsinkiläisistä lapsista ja nuorista 17 prosenttia asui vuonna 2012 pienituloisiksi luokitelluissa kotitalouksissa, kun koko väestöstä pientulaisia oli 14 prosenttia. Eniten pientulaisia lapsiperheitä asui itäisessä suurpiirissä.

TOIMENPITEET

Jatketaan Operaatio Pulssi-mallia

Operaatio Pulssi -mallin mukainen toiminta vakiinnutetaan nykyisillä alueilla sekä jalkautetaan se muille esikaupunkialueille yhteistyössä kulttuurikeskuksen, nuorisosiainkeskuksen, työväenopiston, kirjaston, koulujen sekä muiden mukana olevien toimijoiden kanssa. Kaudella 2016–2017 Lähiöprojekti osallistuu Malmin alueen pulssi-toiminnan tukemiseen

Operaatio Pulssin nuorten alueellinen toimintamalli tarjoaa nuorille mahdollisuuden kokeilla erilaisia harrasteita matalalla kynnyksellä Malmin ja Kannelmäen alueilla. Harrasteita järjestetään monihallintokuntaisesti siten, että nuori löytää yhdestä paikasta tiedot olemassa olevista, eri hallintokuntien ja seurojen järjestämistä harrasteista, koska niitä markkinoidaan yhteisesti. Vuosittain myös tarjotaan nuorille uusia harrastekursseja alueen kouluissa tehtyjen kyselyjen pohjalta. Nuorten osallisuutta toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen on kehitetty sekä lisätty, ja siten myös heidän ymmärrystään vaikuttamismahdollisuuksistaan on saatu lisättyä.

Edistetään Bändipaja-mallia

Edistetään Bändipaja-mallin vakiinnuttamista itäisen Helsingin kouluissa. Bändipaja-mallissa Pop & Jazz Konservatorio järjestää bändipajoja noin kymmenessä itähelsinkiläisessä peruskoulussa syrjäytymisvaarassa oleville lapsille, jotka koulut ovat valinneet mukaan. Hankkeessa on kokeiltu syksyllä 2015 pientä osallistumismaksua siten, että perheet voivat hakea siihen tukea.

Valmistellaan nuorten läntisen alueen liikuntaprojektia yhteistyössä nuorisosiainkeskuksen ja liikuntaviraston kanssa

Nuorten liikuntahankkeen tarkoitus on vastata alueen nuorten tarpeeseen liikkua omassa arjessa omin ehdoin. Hankkeessa etsitään uusia keinoja tunnistaa nuorten omaehtoista liikkumista mahdollistavia tekijöitä.

Liikuntahankkeessa kehitetään uudenlaista tapaa suunnitella alueellista liikuntatoimintaa yhdessä nuorten kanssa. Tavoitteena on jalkauttaa Operaatio Pulssista, Fun Action-toimintamallista sekä Ruuti – vaikuttamistoiminnasta saatuja hyviä käytäntöjä nuorille tärkeiden liikuntamahdollisuuksien järjestämiseen. Toiminnasta viestiminen, mahdollisuuksista tiedottaminen ja nuorten motivointi mukaan toimintaan ovat keskeisiä kohteita menetelmiä kehitettäessä, hyvänä esimerkkinä jalkautuva markkinointi, kouluyhteistyö sekä sosiaalisen median yhteisöt ja sovellukset.

Valmistellaan Nuoret ja kulttuurinen kansalaisuus-hanketta kulttuurikeskuk- sen kanssa

Kulttuurisen kansalaisuuden tarkoituksena on tukea nuoria heidän kasvussaan ja opettaa uusia taitoja. Kansanvaltaisen yhteiskunnan kehittämiseen ja demokratian vahvistamiseen liittyy olennaisesti nuorten osallistumismahdollisuuksien varmistaminen. Työllistettävät nuoret valitaan kaupungin työllisyyspalveluiden kautta.

Aluelähtöiset toimintamallit hyvään kaupunkielämään

Esikaupunkien kehittämisessä tarvitaan hallintokuntien ja alueen toimijoiden välistä yhteistyötä alueellisen eriarvoistumisen ehkäisemiksi. Tarpeet vaihtelevat eri alueilla ja vaativat toimijoilta kykyä ja sopeutumista toimimaan uudella tavalla. Toimintakaudella 2016–2017 tehdään tiivistä yhteistyötä eri hallintokuntien kanssa aluelähtöisten toimintamallien edistämiseksi.

Lähiöprojekti jatkaa yhteistyötä nuorisoasiainkeskuksen kanssa, joka on suuntaamassa toimintaansa entistä enemmän sosioekonomisesti heikommille alueille. Uusien yhteistyöhankkeiden lisäksi keskitytään kauden 2012–2015 rahoitetun Monen polven kasvutila -hankkeen käytäntöjen ja toimintamallin jalkautumiseen.

Kulttuurikeskuksen kanssa valmistellaan yhteistyötä Helsingin mallin edistämiseksi. Helsingin mallin tarkoitus on edistää kulttuurillista tasa-arvoisuutta, vahvistaa kaupunginosien yhteisöllisyyttä ja myönteistä profiloitumista sekä asukkaiden kulttuurista osallisuutta. Vuonna 2016 Helsingin mallin pilotointialueina ovat Jakomäki-Kivikko, Maunula, Vuosaari sekä Kaarela (erityisesti Kannelmäki-Malminkartano).

Toimintakaudella jatketaan yhteistyötä sosiaali- ja terveystieteiden aluetyön yksikön kanssa. Aluetyön yksikön työntekijät toimivat eri alueilla kaupungin asukastaloissa ja lähiöasemilla. Matalan kynnyksen toiminnan lisäksi aluetaloissa on toimintaa erityisesti syrjäytymisvaarassa oleville asukkaille, kuten työllistymisen tukemiseen liittyvää toimintaa.

Matalan kynnyksen osallistumismahdollisuuksien kehittäminen ja kaupungin eri toimipaikkojen saattaminen paremmin käyttöön nousivat kauden valmistelussa vahvasti esiin. Asukastalojen lisäksi koulut, kirjastot, päiväkodit, nuorisotalot ja vanhusten palvelukeskukset tulisi olla joustavammin käytettävissä eri-ikäisten tekemiseen. Monet uudet kaupunkikulttuurin toimintamuodot kokoavat asukkaita ja toimijoita osallistumaan alueensa kehittämiseen esimerkiksi huolehtimalla ympäristöstä tai tapahtuman järjestämisestä.

Yhteistyötä jatketaan myös liikuntaviraston kanssa. Asuinalueen monipuoliset kulttuuri- ja lähiliikuntamahdollisuudet luovat ihmisille mielekästä tekemistä ja kohtaamisen paikkoja parantaen tätä kautta yhteisöllisyyttä.

Esimerkkihankkeena Roihuvuoren monen polven kasvutila

Monen polven kasvutila -hanke toimi Roihuvuorella Lähiöprojektin edellisen toimintakauden 2012–2015 ajan. Hankkeen tavoitteena oli kehittää sukupolvien ja sektorien ylittävää yhteistyömallia, joka mahdollistaa eri-ikäisten ihmisten kohtaamisen sekä vahvistaa vapaaehtoistoimintaan perustuvaa alueellista työtä. Lähiöprojekti tuki monen polven kasvutila -hanketta vuosittaisella toimintarahalla sekä rahoittamalla

yhdessä hankkeen koordinoinnista vastaavan nuorisoasiainkeskuksen kanssa hankkeen koordinaattorin toiminnan.

Roihuvuoren nuorisotalon toimintaan liittyvä hanke toi toimintansa aikana yhteen monia julkisen sektorin sekä alueella toimivien yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoita, ja tavoitti syntyneen alueverkoston kautta eri-ikäisiä asukasryhmiä. Nuorisotalon lisäksi hankkeen keskeisimpiä toimijoita olivat esimerkiksi Roihuvuoren monipuolinen palvelukeskus, alueen koulut, leikkipuisto, asukasyhdistykset, seurakunta sekä urheiluseura.

Monen polven kasvutila -hankkeen päättyessä sen toimintaa arvioitiin hankkeen eri toimijoiden välisen yhteistyön näkökulmasta. Toimintaa pidettiin onnistuneena, ja alueen toimijat kokivat hankkeen synnyttäneen uusia yhteistyöverkostoja ja yhteisen toiminnan malleja. Parhaiten kasvaneen yhteistyön koettiin näkyvän konkreettisesti tekemisessä, kuten kesäiseksi perinteeksi vakiintuneessa Roihuvuoren Mopo-rokissa sekä Roihuvuoren nuorisotalolla järjestettävässä sukupolvirajat ylittävissä kerho- ja harrastetoiminnassa. Mukana olleet toimijat kokivat hankkeen tuoneen lisäarvoa toimintaansa sekä uusia asukasryhmiä toiminnan piiriin.

TOIMENPITEET

Käynnistetään Puutarha aluetyössä-hanke

Käynnistetään Puutarha-hanke yhteistyössä nuorisoasiainkeskuksen ja rakennusviraston sekä muiden toimijoiden kanssa.

Puutarha-hanke jalkauttaa Kumpulan koulukasvitarhan toimintaa esikaupunkialueille. Hankkeessa työllistetään nuoria vastavalmistuneita, vailla työtä olevia ammatillaisia. Puistossa, pihalla tai aukiolla tehdään yhdessä eri-ikäisten ja eri toimintakykyisten asukkaiden kanssa asioita, jotka tekevät paikasta elävän ja toiminnallisen puutarhaympäristön. Kasvit, puutarhanhoito, lähiruoka, kahvila, pelaaminen, tapahtumat ja taiteen eri osa-alueet yhdessä tehden luo ja kokoaa yhteistä puutarhaa. Tavoitteena on jatkaa monen polven kasvutilan -hankkeen mallia, jossa eri-ikäiset alueen asukkaat kohtaavat mukavan tekemisen yhteydessä toisiaan.

Tuetaan Helsingin mallin hankkeiden jalkauttamista Lähiöprojektin kohdealueille yhteistyössä kulttuurikeskuksen kanssa

Helsingin mallin tavoitteena on löytää asukkaiden ja toimijoiden verkostoitumiseen toimintamalli, joka mahdollistaa laajan osallisuuden. Helsingin mallin tavoitteena on jalkauttaa taidelaitosten tarjontaa keskustan ulkopuolelle.

Edistetään aluelähtöistä liikuntatoimintaa

Lähiöprojekti on tukenut liikuntaviraston lähiöliikuntatoimintaa vuodesta 1996 lähtien. Kaudella 2016–2017 Lähiöprojekti tukee toimintaa kevätkauden 2016 loppuun. Tämän jälkeen nykymuotoinen lähiöliikuntatoiminta loppuu ja jatkuu osana liikuntaviraston normaalia liikuntatoimintaa. Liikuntavirasto järjestää liikuntapalveluja eri kohde-ryhmille omissa toimipisteissään, joihin lähiöliikunnan asiakkaat voivat osallistua muiden kuntalaisten tavoin.

POIKKILEIKKAAVAT TAVOITTEET

Lähiöprojektin uuden toimintakauden tavoitteina ovat myös myönteisen maineen ja projektin näkyvyyden edistäminen, asukasysteistyön tukeminen sekä elinkeinojen edellytysten parantaminen. Tavoitteet ovat luonteeltaan "poikkileikkaavia", eli ne kohdistuvat koko projektin toimintaan riippumatta alueellisista kohdennuksista tai teemallisista painotuksista.

Lähiöprojektin viestintä

Lähiöprojektin viestintä tukee laaja-alaisesti projektin tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamista, hankkeiden näkyvyyttä ja projektin tunnettua. Viestintä tuottaa julkisuuteen myönteisiä uutisia ja kehittämiskohteita esikaupungeista. Kyselyjen ja seminaarityöpajojen perusteella Lähiöprojektin tunnettua tulee lisätä asukkaiden keskuudessa. Yhtä tärkeä on huolehtia siitä, että Helsingin kaupunki näyttäytyy kaupunkilaisille yhtenä toimijana, jonka hallintokuntien ja projektien yhteinen päämäärä on palvella yhteistä asukasta, kaupunkilaista.

Lähiöprojektin viestinnän toiminta-alue on koko Helsingin esikaupunkialue ja kaupunkikonsernin sisällä kaikki keskeiset virastot. Toinen viestinnän päätehtävä on asukkaiden ja kaupungin vuorovaikutus eli alueen "äänen kuuluminen" Lähiöprojektin kehittämishankkeissa. Viestinnän rooli on tärkeä aluekohtaisia toimenpiteitä tehtäessä. Yhteisesti koordinoitu viestintä osana tekemistä mahdollistaa hyvän medianäkyvyyden, tukee maineen parantamista ja asukasvuorovaikutuksen monipuolisuutta sekä hallintokuntien keskinäistä yhteistyötä.

Kaudella 2016–2017 Lähiöprojektin viestinnässä keskitytään kolmeen päälinjaan:

- ***Alueen myönteisen kehityksen tuominen julkisuuteen***
- ***Vuorovaikutuksen lisääminen asukkaiden kanssa***
- ***Esikaupunkeja koskevan viestintäyhteistyön vahvistaminen kaupunkikonsernin sisällä ja alueen muiden toimijoiden kanssa***

Projektin viestinnän linjaukset tukeutuvat vuonna 2015 laadittuihin kaupungin viestinnän linjauksiin, jotka puolestaan perustuvat valtuuston vuonna 2013 hyväksymään strategiaan. Lähiöprojektin viestinnän linjaukset pohjautuvat strategian painotuksiin ottaen huomioon toimintaympäristön muutokset. Ne antavat pohjan operatiiviselle viestinnälle, jonka sisältö kuvaillaan vuosittain tai puolivuositain tehtävissä viestintäsuunnitelmissa.

Lähiöprojektin viestinnän päälinjauksissa ja toimenpiteissä on huomioitu vuoden 2013 ja 2015 arvioinnit, asukaskyselyt ja hallintokuntaseminaarien työskentely. Hyvin laajaa väestöpohjaa edustavassa asukaspaneelissa saadut vastaukset poikkesivat huomattavasti samoihin kysymyksiin vastanneiden asukas yhdistysaktiivien vastauksista. Tulos huomioidaan viestinnässä, ja tarkoitus on tarjota entistä enemmän mahdollisuuksia tietoon ja osallistumiseen myös ei-aktiivisille asukkaille.

Asukaskyselyn perusteella yli puolet löysi parhaiten tietoa oman alueen asioista paikallislehdistä. Hallintokuntaseminaareihin osallistuneet virastojen edustajat korostivat alue- ja kaupunginosalehtien merkitystä. Kuitenkin kolmasosalle asukkaista sosiaalinen media ja tuttavat olivat tärkeitä tiedonsaantikanavia. Suosituimmat asukasosallistumisen tavat olivat tapahtumat ja verkossa tapahtuva toiminta.

TOIMENPITEET

Tuodaan alueen myönteistä kehitystä julkisuuteen

Tuodaan positiivisia esimerkkejä ja kehittämiskohteita esiin, mutta avoimesti julki myös erilaisia haasteita ja ongelmia. Jatketaan teemaliitteiden julkaisua painetussa mediassa, verkossa ja sosiaalisessa mediassa sekä lisätään yhteistyötä paikallislehtien kanssa. Teemaliitteiden sisältöjen tuottajiksi otetaan nykyistä enemmän mukaan eri virastoja, jotka yhteisessä liitteessä kertovat alueen ajankohtaisista asioista.

Tuodaan erityisesti sosiaalisessa mediassa entistä enemmän esiin mahdollisuuksia osallistua ja saada tietoa alueen kehittämisestä. Tähän tarpeeseen vastataan muun muassa verkkokyselyillä sekä valokuva- ja videokampanjoilla. Sisällön tuottajiksi otetaan mukaan asukkaita ja muita sidosryhmien edustajia, muun muassa markkinoidulla täydennysrakentamisen hyviä esimerkkejä kaupunkilaisille. Tärkeässä osassa on myös mediayhteistyö, tilaisuudet ja projektin henkilökohtaiset kontaktit.

Lisätään vuorovaikusta asukkaiden kanssa

Muodostetaan täydennyskaavoituksen edistämisen ja julkisen ympäristön parantamisen hankkeissa viestintäyhteistyöverkostoja. Tavoitteena on luoda osapuolten välille avointa, osallistavaa ja monia kanavia hyödyntävää viestintää, jossa pyritään kertomaan valmisteltavista asioista riittävän aikaisin sekä antamaan asukkaille mahdollisuus osallistua. Yhteistyötä jatketaan muun muassa kaupunkisuunnitteluviraston ja kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön kanssa.

Nuorten tavoittamiseksi hyödynnetään sosiaalisen median kanavia. Esikaupunkimessut tarjoavat asukkaille mahdollisuuksia tietoon ja osallistumiseen.

Vahvistetaan esikaupunkeja koskevaa viestintäyhteistyötä kaupunkikonsernin sisällä ja alueen muiden toimijoiden kanssa

Jatketaan esikaupunkiviestintätapaamisia, joihin Lähiöprojekti kutsuu vuosittain hallintokuntien viestinnästä vastaavat. Tapaamisissa tiivistetään yhteistyötä sekä sovitetaan yhdessä toimenpiteistä esikaupunkeja koskevassa viestinnässä. Virastojen ja Lähiöprojektin aluekohtaiset kontaktit ja tieto viestintäkanavista pyritään välittämään mahdollisimman hyvin kaikkien hyödynnettäväksi.

Edistetään elinkeinoviestintää osana elinkeinon kehittämissankkeita, joissa Lähiöprojekti on mukana Myllypurossa, Kivikossa ja Herttoniemen yritysalueella. Myllypurossa keskitytään alueelliseen viestintäyhteistyöhön ja Kivikon yritysalueella toteutetaan markkinoinnin pilotointi yhteistyössä elinkeino-osaston kanssa. Viestintä tukee tarvittaessa Herttoniemen yritysalueella toteutettavaa kiinteistönomistajien ja kaupungin välistä vuoropuhelua.

Asukastoiminnan vahvistaminen kohdealueilla

Lähiöprojekti on perustamisestaan lähtien edistänyt paikallislähtöistä asukastoimintaa. Tavoitteena on tukea alueellisesti eri toimijoita verkostoitumisessa sekä uusien yhteistyötapojen- ja mallien muodostumisessa. Avoin verkostoituminen mahdollistaa uusien innovatiivisten toimintatapojen kehittymisen sekä vahvistaa kaupunginosan yhteisöllisyyttä ja omaa identiteettiä. Verkostoituneeseen esikaupunkialueeseen kuuluvat sekä asukkaat, julkinen sektori että yksityisen, kolmannen ja neljännen sektorin toimijat.

Tulevalla kaudella asukastoiminnan tukemiseen keskitytään erityisesti aluekohtaisissa hankkeissa toiminnan vaikuttavuuden ja asukasverkostojen aktivoimisen vuoksi. Lähiöprojektin rooli alueellisessa työssä pohjautuu pitkälti aluekohtaisten pilotteihin ja hankkeiden kautta tapahtuvaan asukastoiminnan tukemiseen sekä laajempien foorumien järjestämiseen, kuten esikaupunkimessuihin. Asukastoiminnan tulee rakentua alueen omista lähtökohdista, ei projektivetoisesti. Asukastoimintaa voidaan edistää muun muassa julkisen tilojen suunnittelutyön yhteydessä, ympäristö- ja yhteisötaidehankkeissa, kotikaupunkipolkujen laatimisena, uusien kaupunkikulttuuritapahtumien synnyttämisessä sekä kulttuurikeskuksen Helsingin mallia hyödynnettäessä. Esimerkiksi kaupunkikulttuuritapahtumat kannustavat kaupunginosien asukkaita ja toimijoita yhteiseen tekemiseen jo suunnitteluvaiheesta alkaen sekä tukevat paikallisten yhteistyöverkostojen syntymistä.

Kaupunkikulttuurin ja asukastoiminnan vahvistamiseen liittyviä toimenpiteitä koordinoidaan yhdessä kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön sekä kulttuurikeskuksen kanssa.

TOIMENPITEET

Jatketaan esikaupunkimessujen järjestämistä

Esikaupunkimessut ovat uudenlainen lähestymistapa parantaa asukkaiden osallisuutta osana yhteisen Helsingin kehittämistä. Keräämällä monipuolinen hallintokuntien verkosto kertomaan alueen ajankohtaisista asioista madalletaan osallistumiskynnystä, tuodaan aluetta koskevat asiat helposti tavoitettavaksi sekä parannetaan vuorovaikutus- ja keskustelukäytäntöjä. Ajankohtaisten tietoisuuksien lisäksi asiantuntijat esittelevät alueen suunnitteluhankkeita ja käytännön toimintaa sekä ovat tavattavissa kasvotusten. Esikaupunkimessuja järjestetään vuosittain kaksi kappaletta.

Edistetään asukkaiden omatoimista tekemistä lähiöalueilla

Edistetään aktiivista asukastoimintaa erityisesti aluekohtaisten toimenpiteiden yhteydessä. Toimenpiteinä ovat muun muassa erilaiset kampanjat, kaupunkikulttuuritapahtumat sekä yhteisö- ja taidehankkeiden tukeminen.

Jatketaan asukasyhteistyötä korjaustapaohjeiden laatimisen yhteydessä

Ohjeiden valmistuttua asukkaille järjestetään yleisötilaisuudet, joissa osallistujille jaetaan painetut ohjeet maksutta. Tilaisuuksissa varataan aikaa keskustelulle ja mahdollisuudelle pyytää taloyhtiökohtaisia neuvoja.

Pyritään aikatauluttamaan Kannelmäen asukastilaisuuksien järjestäminen samanaikaisesti kaupunkisuunnitteluviraston ostoskeskuksen alueen asemakaavoituksen vaiheiden kanssa. Tulevassa asemakaavassa nykyiset liikerakennukset suunnitellaan purettavaksi, jolloin alueelle voisi rakentaa uusia asuinkerrostaloja noin 600

asukkaalle. Yhteiset asukastilaisuudet tavoittavat sekä uudis- että korjausrakentamista puntaroivat tahot mahdollistamalla keskustelun asiantuntijoiden kanssa paikan päällä.

Jatketaan kaupunginosaradio-hanketta

Kaupunginosaradion tavoitteena on kaupunginosien asukkaiden osallisuuden vahvistaminen. Kaupunginosaradion ohjelmat toteutetaan yhteistyössä Lähiradion kanssa. Ohjelmat lähetetään kaksi kertaa viikossa Lähiradion taajuudella 100.3 ja ovat kuultavissa myös internetissä. Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikkö koordinoi hanketta.

Elinkeinotoiminnan edistäminen

Helsingin tavoitteena on olla Suomen yritysmyönteisin kaupunki vuonna 2016. Lähiöprojekti tukee tavoitteen saavuttamista esikaupunkialueilla keskittyen toimintansa erityisesti paikallisen yrittäjyyden ja omaehtoisen toiminnan tukemiseen. Tiivistä yhteistyötä tehdään kaupunginkanslian elinkeinoyksikön kanssa.

Elinkeinojen monipuolisuus ja paikallisuus ovat keskeinen osa esikaupunkien elinvoimaisuutta ja imagoa. Muun muassa toimitilarakentamisen kautta luodaan dynaamista kuvaa alueesta ja viestitään siitä, että alue kehittyy myös tulevaisuudessa. Esikaupunkialueita monipuolistettaessa on tärkeää vahvistaa toimintamalleja, joiden avulla alueen toimijat: asukkaat, yrityselämä ja kaupunki sitoutuvat yhteisiin kaikkia hyödyttäviin päämääriin.

Vuonna 2008 käynnistynyt itäisten kaupunginosien elinkeinomarkkinointihanke MetroHelsinki päättyi vuonna 2015 hankkeen väliarvioinnin ja hallintokuntien välisen keskustelujen linjausten mukaisesti. Tulevalla kaudella Lähiöprojekti keskittyy itäisissä kaupunginosissa aluekohtaiseen yrittäjyyden tukemiseen sekä tiiviiseen yritysyhteistyöhön. Tätä kautta parannamme toiminnan vaikuttavuutta ja yhteydenpitoa etenkin alueen toimijoiden suuntaan.

Osana lähiöiden yrittäjyyden edistämistä ja elinkeinojen kehittämistä on tärkeää pilotoida erilaisia toimintamalleja. Hyvänä esimerkkinä on Kivikon yritysalueelle laadittu markkinointisuunnitelma, jossa kokeillaan kooltaan pienemmän yritysalueen markkinointia yhdessä kaupungin eri virastojen kanssa. Tavoitteena on parantaa uuden teollisuusalueen näkyvyyttä yritysten sijaintipaikkaa valittaessa sekä tuoda aluetta paremmin esille myös julkisuudessa. Osana MetroHelsinki-hanketta on kehitetty Herttoniemen yritysalueen edellytyksiä. Kaupungin ja yrittäjien yhteistyön tavoitteena on alueen elinkeinotoiminnan edistäminen sekä kaupungin elinkeinokehittämisen toimintamallien ja aluelähtöisyyden sujuvoittaminen. Yhteistyö jatkuu myös uudella toimintakaudella.

Tulevalla kaudella keskitytään myös yrittäjyyden uudenlaisten, paikallisten toimintamuotojen pilotointiin lähiöalueilla. Esimerkiksi maahanmuuttajien yrittäjyyden edistäminen monipuolistaa lähiöalueiden elinkeinoja sekä mahdollistaisi uudenlaisen, aktiivisen kaupunkiympäristön kehittämisen.

TOIMENPITEET

Jatketaan elinkeinojen edellytysten edistämistä valituilla kohdealueilla

Järjestetään säännöllisiä tapaamisia alueen yrittäjien kanssa vuorovaikutuksen, tiedonvaihdon ja yhteistyön parantamiseksi. Yhteistyötä tehdään erityisesti Helsingin yrittäjät ry:n ja Kauppakamarin kanssa. Kohdealueina ovat muun muassa Myllypuro, Herttoniemen yritysalue sekä Kivikko.

Pilotoidaan elinkeinojen kehittämiseen ja yrittämiseen liittyviä paikallisia toimintamalleja osana lähiökehittämistä

Kohdealueet ja sisältö määritellään hallintokuntien ja alueelta tulleiden toimijoiden esittämien tarpeiden mukaan. Kaudella 2016–2017 toimenpiteinä ovat muun muassa maahanmuuttajien yrittäjyyden edistäminen lähiöissä sekä erilaiset kolmannen ja neljännen sektorin toimintaa tukevat paikalliset pilotoinnit.

LÄHIÖPROJEKTIN TOIMINNAN RESURSOINTI, SEURANTA JA VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

Toiminnan resursointi

Lähiöprojektin päävetovastuu on kaupunkisuunnitteluvirastossa. Projektin toiminta perustuu kaudella 2016–2017, kuten nykyisinkin, erilliseen henkilö- ja toimintaraharesursointiin. Lähiöprojektin projektipäällikön, projektisuunnittelijan ja arkkitehdin vakanssit ovat kaupunkisuunnitteluvirastossa, tiedottajan vakanssi kaupunginkansliassa sekä kahden lähiöarkkitehdin vakanssit rakennusvalvontavirastossa.

Toimintakaudelle 2016–2017 asetetaan kauden tavoitteita ja toimenpiteitä tukeva johtoryhmä, jossa tulee olla edustajat ainakin kaupunkisuunnitteluvirastosta, kiinteistövirastosta, rakennusvirastosta, rakennusvalvontavirastosta, liikuntavirastosta, kulttuurikeskuksesta, opetusvirastosta, nuorisoasiainkeskuksesta, sosiaali- ja terveystieteiden virastosta, varhaiskasvatusvirastosta sekä kaupunginkansliasta. Johtoryhmän laaja kokoonpano tukee parhaiten Lähiöprojektin tulevan kauden tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamista sekä virastojen sitoutumista esikaupunkialueiden yhteisesti koordinoituun kehittämiseen. Projekti pitää tärkeänä myös elinkeinopoliittisen näkemyksen mukanaoloa johtoryhmässä. Toimintakaudella 2016–2017 puheenjohtajuudesta vastaa kaupunkisuunnitteluvirasto.

Lähiöprojektin vuosittainen toimintaraha 473 000 euroa mahdollistaa projektin toiminnan ja yhteistyöhankkeet. Toimintarahaa käytetään muun muassa erilaisten yhteistyöhankkeiden toteuttamiseen, viestintään, ympäristösuunnitteluun sekä projektin yleisten toimintakulujen kattamiseen. Ilman projektin tarjoamaa rahallista tukea ja kehittämisalustaa hankkeita ei ole välttämättä mahdollista toteuttaa hallintokuntien normaalien budjettien puitteissa.

Toiminnan seuranta

Lähiöprojekti seuraa säännöllisesti tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista. Seuranta toteutetaan eritasoisena: projektin toiminnan raportointi kaupunginhallituk-

selle, johtoryhmätyöskentely, vuosittaisen toimintasuunnitelman laatiminen johtoryhmän hyväksyttäväksi, hankekohtainen raportointi sekä oman toimintarahnan alueellinen ja hankekohtainen seuranta.

Vuosittain kaupunginhallitukselle esiteltävä toimintakertomus sisältää arviointia hallintokuntien ja yhteistyötahojen kanssa tehtävien hankkeiden toteutumisesta ja toimintamallien integroimisesta hallintokuntien normaaliin toimintaan. Uudella kaudella jatketaan kaupunginhallituksen raportointia vuosittaisilla, tiivistetyillä vuosikatsauksilla sekä laajempaan koko kauden 2016–2017 toimintaa käsittelevänä toimintakertomuksena.

Lähiöprojektin toimintaa ohjaa kaupunginhallituksen lisäksi eri hallintokuntien edustajista koostuva kaupunginjohtajan nimittämä johtoryhmä. Lähiöprojektin johtoryhmä on tärkeä hallintokuntien välinen foorumi hankkeiden valmistelulle, tiedon välittämiselle sekä toiminnan suuntaamiselle ja kehittämiselle. Johtoryhmälle raportoidaan säännöllisesti hankkeiden etenemisestä sekä esitellään meneillään olevia hankkeita ja ajankohtaisia, esikaupunkien kehittämisen liittyviä asioita. Johtoryhmä on myös tärkeä tiedonvaihtokanava lähiörahasohankkeiden valmistelussa

Lähiöprojektin hankkeiden toimintaa kehitetään ja arvioidaan hankekohtaisissa ohjausryhmissä. Lähiöprojektin tukea saavat hankkeet raportoivat Lähiöprojektille vuosittain toiminnastaan ja arvioivat toiminnalla saavutettuja tuloksia suhteessa hankkeen tavoitteisiin. Tukena toimi erillinen, hankkeiden toiminnasta vastaaville henkilöille toimitettu raportointilomake, joka kokoaa yhteen keskeiset arviointiin liittyvät tekijät. Olennaista on kerätä ajantasaista tietoa hankkeiden toiminnasta, integrointimahdollisuuksista ja vaikuttavuuden toteutumisesta sekä toimintarahnan käytön kustannustehokkuudesta. Kohdealueelähtöisyyden myötä toimintarahnan käyttöä on helppompaa seurata myös alueellisesti.

Toiminnan vaikuttavuuden arviointi

Osana onnistunutta projektin toimintaa on tekemisen arviointi ja mittaaminen. Hankekohtaisten arviointien lisäksi toimintakaudella 2016–2017 arvioidaan projektin resursoinnin kustannustehokkuutta sekä projektin sisäistä toimintaa eli projektin toimintatapoja ja roolia Helsingin kaupungin toimijana. Hankkeiden alueellinen kohdentuminen parantaa edellytyksiä toiminnan alueellisen vaikuttavuuden arvioinnille. Aluekohtaista seuranta voidaan tehdä muun muassa seuraavan nelikentän pohjalta: rakennettu ympäristö, toiminnallinen ympäristö, asukasrakenteen ja hyvinvointi sekä symbolinen ympäristö. Aluekohtaisen arvioinnin toteuttamisessa konsultoidaan kaupungin tietokeskusta.

Pääosa uuden kauden toimenpiteistä sisältää toimintakaudelle asetettuja määrällisiä tavoitteita, joiden toteutumista seuraamalla toiminnan vaikuttavuutta kyetään arvioimaan. Toimenpiteitä arvioidaan muun muassa seuraavien mittareiden pohjalta:

- Hankkeiden kävijämäärät
- Hankkeiden tuloksellisuus
- Hanketta toteuttavien hallintokuntien lukumäärä ja sitoutuminen
- Hankkeiden näkyvyys kaupallisessa sekä sosiaalisessa mediassa ja yhteisen viestinnän onnistuminen (mediaseuranta)
- Osallistujien määrä (muun muassa tapahtumat)

- Laaditut suunnittelutyöt ja tarkempaan suunnitteluun edenneet suunnitteluhankkeet
- Lähiöprojektin julkaisemien teemaliitteiden määrä
- Erilaisten pilotointien integroituminen virastojen normaaliin toimintaan
- Hallintokuntien osallistuminen Lähiöprojektin toimintaan (kokoukset, yhteistyöryhmät)

Ennaltaehkäisevän toiminnan vaikutukset eivät aina välity määrälliseen tarkasteluun. Parhaiten toiminnan vaikuttavuutta voidaan arvioida hankkeita toteuttavien paikallistason toimijoiden kokemustiedon kautta. Tulevalla toimintakaudella hankkeiden suunnittelussa tullaan panostamaan toiminnan tavoitteiden ja arviointitapojen määrittämiseen jo suunnitteluprosessien alussa ja kehittämään hankekohtaisen arvioinnin työkaluja. Sosiaalisen ja symbolisen ympäristön kehittämistä edistävät tavoitteet vaativat erilaisia arviointitapoja kuin rakennetun tai toiminnallisen ympäristön parantamiseen kohdistuvat tavoitteet.

Toimintakauden 2012–2015 päättyessä Lähiöprojektin toiminnan näkyvyyttä, koettua merkitystä sekä toiminnan tavoitteiden ja toimenpiteiden onnistumista arvioitiin sekä ulkoisesti että kaupungin organisaation sisäisesti. Lähiöprojektin yhteistyötahoille suunnatun asiantuntijakyselyn, asukasyhdistyskyselyn sekä esikaupunkien asukkaalle kohdistetun paneelikyselyn tuloksia on hyödynnetty kauden 2016–2017 toiminnan ja toiminnan tavoitteiden kohdentamisessa.

Viestinnän vaikuttavuus ja seuranta

Painopisteiksi nimettyjen osa-alueiden kehittymistä seurataan toimintakauden lopussa erillisen kyselyn avulla. Vuosittain arvioidaan viestintäsuunnitelmissa esitettyjen toimenpiteiden onnistumista. Mittareina käytetään itsearviointia, yhteistyösapuolten antamaa palautetta, osallistujamääriä, tiedotteiden ja printti- sekä verkkojulkaisujen lukumääriä, tilaisuuksia, kampanjoita, some-aktiiviteettia ja läsnäoloa, verkkosivujen kävijämääriä, medianäkyvyyttä ja mediasuhteiden laatua. Tarvittaessa tehdään lisäksi itse tai tilataan arviointi tai kysely halutuista viestintätoimista.